

החצר האחורית

בעקבות י"ז בתמוז ולקראת ט' באב אנו מתבקשים לערוך חשבון נפש חברתי. אנו רואים בתעניות אלו הזדמנות להיפתח ולבחון את מצבה של החברה ולהיערך לתיקונה. סך הכל, זו החצר האחורית של כלנו..

אני מגיעה לשכונת נווה שאנן בתל אביב, והמקום מעורר בי תחושות קשות, מעורבות - הכל חוץ משאננות. האם אפשר לעבור כאן ולעצום עיניים? האם אפשר לא לראות את מה שקורה מעבר לקירות? אני רואה, שומעת ומריחה. שומעת את האישה שגברים באים בה שוב ושוב, את האנשים התלושים שמסתובבים כאן ומחפשים פרנסה, העשן חונק אותי והרעש משתיק את הקולות הפנימיים. כל מה שאני רוצה הוא להתרחק - אלא שמהו מושך אותי אל תוך הפצע. אולי אלו השאלות: איך ייתכן שהעיר הלבנה חיה עם חור שחור כל כך בתוכה? ואיך ייתכן שחגיגות המאה של העיר תל אביב מתעלמות מהפרת זכויות אדם המתרחשות לאור יום בידיעת כל הגורמים האפשריים? ובעיקר אני שואלת את עצמי: מה מספרת לנו החצר האחורית על החצר הקדמית, עלינו?

אני צועדת ברחוב נווה שאנן ומנסה להבין את הקשר בין האנשים שחיים כאן לבין המקום. בתודעה הקולקטיבית שכונת נווה שאנן היא סוג של מרחב אקסטרטוריטוריאלי בתוך העיר תל אביב. מקום שיוצר בקרב החולפים בו תחושות של זרות, פחד ודחייה. מה מאפשר לנו, הרואים, היודעים והמבינים להתעלם ממה שקורה במרחב ה"אחר" ולהמשיך לקיים שגרת חיים יומיומית כל כך קרוב למתחם "החצר האחורית" של תל אביב? איננו מבינים שהשתיקה ותחושת חוסר האונים הן סוג של שיתוף פעולה?

אני עוברת ליד פארק קטן בין שני גושי בטון. על משענת הספסל יושבים כמה פליטים אפריקנים. אחד מהם מכבס את בגדיו בתוך פחית שימורים של

צילום: ISH-10-M

זיתים. הפליטים מספרים לי שהם זוכים לקורת גג ולמעט אוכל, אולם התנאים במקלט קשים מנשוא: 620 איש נדחסים למיטות צפופות אחת על השנייה במרתף טחוב, בתנאים סניטריים חמורים. תלויים לחלוטין מעברם, הגרוע מכל הוא חוסר הוודאות בנוגע לעתידם וגורלם.

בנוה שאנן מתקיים מסחר לצד מגורים ומקלטים לפליטים; מבנה תעשייה לצד מסעדות קטנות שמעליהן מתנופפים דגלים זרים. הפסיפס האנושי והפונקציונלי, שלאדם מבחוץ יראה ככאוס, הוא לב ליבה של השכונה. זהותם של תושבי השכונה היא בליל של צבעים, מנהגים ושפות כאשר הדבר המחבר ביניהם הוא עוני, אפליה וחוסר לאומיות. ואני מבקשת להמשיך ולשאול: מה אנו כחברה עושים ביחס ל"אחר"? מה עושים עם הפליטים, מהגרי העבודה והזונות שכבר נמצאים פה? איך נוכל לקרוא לעצמנו מדינה דמוקרטית ולהתנער מאחריותנו כלפי אנשים המנוצלים כדי להבטיח את תנאי הקיום הנוחים שלנו - גם אם הם לא יהודים? עד מתי נמשיך לשתף פעולה עם ההסתרה של העזובה שבחצרנו האחורית?

זהבה ברקני

מרצה במכון לחינוך דמוקרטי, סמינר הקיבוצים

מקורי ♦ שבת

העצב תוקף סתם ככה

האדם, שנולד בוכה, כמה כל ימיו לשמוח. זה מקור היצירה, זה מקור האמנות. זה מקור הצימאון לאהבה וזה גם מקור התשוקה הדתית. אולי מכוח זיכרון של משהו שלם שהיה בו ואבד, דומה שהאדם תר אחר השמחה כמאבד שטר ושואף להחזיר את אבדתו.

רבקה מרים

המאמר המלא מופיע במוסף שבת
של מקור ראשון עמ' 8

תינוק נולד בוכה. זה ההגה הראשון הבוקע מפיו. יש אומרים שהקול המופק מפי התינוק בהיוולדו אינו ככי כלל, והוא צליל שנובע רק מהכניסה הפתאומית של האוויר הפורץ לראשונה לריאותיו הבלתי מורגלות של הרך שנולד. אבל, אם אמנם כך הוא, מדוע אין הקול הבלתי מעובד הזה מצטלצל באוזנינו כצחוק? התינוק נולד ובוכה. גם ספר בראשית, המתאר את תמונת החיים הכוללת, מלא כבר מתחילתו בעיצובן. השורש הזה, עצ"ב, מ חל על האדם כמו גם על הא-ל. כל אחד מהם, כשהאחד משקף בצלמו את האחר, מתעצב אל ליבו.